

JOHNSONOVA ZMAGA BO HUD UDAREC HARDINGOVI ADMINISTRACIJI.

Republikanci zidajo svoje upe na vreme, a kmečko-delavska stranka se zanaša na splošno razpoloženje po državi.

VSI TRAJE KANDIDATJE UPAJO NA ZMAGO.

St. Paul, Minn., 16. junija. — La Follette ali Harding — to je vprašanje, ki ga rešijo današnje volitve za nadomestnega zveznega senatorja v Minnesoti.

Državni volilci se zanimajo za izvolitev namestnika umrlemu Knutu Nelsonu v zveznem senatu, a v političnem smislu pa gre v teh volitvah pravzaprav za usodo Hardingove stranke v Minnesoti in za preizkušnjo narodne administracije.

Governor J. A. O. Preus, že dvakrat izvoljen za državnega po-glavarja, je kandidat reakcionarne republikanske stranke in vnet pristaš Hardingove administracije.

Njegov tekmeec in nasprotnik je kandidat kmečko-delavske stranke Magnus Johnson, ki je obljubil podpirati La Folletteovo skupino v kongresu, če bo izvoljen, dasi je slovesno izjavil, da si ne bo dal narekovati od nobene strani.

Tretji kandidat je James A. Carley. Ta je državni senator in pristaš reakcionarne demokratske stranke. Njegovi glavni pristaši so priznali, da ima jako malo upanja na zmago. Ali glasovi, oddani zanj, utegnejo igrati veliko vlogo v izidu tekme med Johnsonom in Preusom.

Kakšno bo današnje glasovanje, se sedaj, ko to pišemo, še ne da reči. Kakor trdi republikanci, je usoda njih kandidata odvisna od tega, kakšna vdeležba bo od strani volilcev.

Republikanci pravijo, da bo izvoljen governor Preus, če se bodo republikanski pristaši vdeležili volitev v polnem številu. Kmečko-delavska stranka pa pravi kar

Druga skupina senatorjev odpetovala v Rusijo.

Nazadnjak King, nestrankar Ladd in drugi so šli ogledavat sovjetske. — Gompers je dal "navodila".

New York, N. Y. — Druga skupina ameriških senatorjev in kongresnikov je v soboto odpetovala v Sovjetsko Rusijo, da prouči ondotne razmere. V skupini so senator William H. King iz Utaha, znani reakcionarni demokrat, Edwin F. Ladd, senator iz Severne Dakote in eden voditeljev Nestrankarske lige, James A. Frear, kongresnik in progresistični republikanec iz Wisconsin, dalje A. A. Johnson, bivši ravnatelj državnega agrarnega instituta v New Yorku, ki je bil že trikrat v Rusiji in pozna sovjetske voditelje osebno.

George L. Bowen, tajnik enega senatskih odskov v Washingtonu, je stenograf potujoče skupine.

Skupina je sklenila, da ne sprejme nobene gostoljubnosti sovjetske vlade; potovala bo po Rusiji neodvisno brez sovjetskih spremljevalcev in tolmačev, tako da ji ne bo mogel nihče očitati, da je bila pod vplivom komunistov in da je videla le tisto, kar so ji pokazali boljševiki. Vzeli so s seboj svojega tolmača Franka Connasa, ki je bil oficijelni ruski tolmač na vrhovnem sodišču v New Yorku.

S. Gompers, pred. Amer. del. federacije, je pisal odpojujčim senatorjem pismo, pozivajoč jih, da naj poizvedo pri sovjetskih oblasteh, kdaj Rusija dobi svobodo govora in tiska, in če so vodilni uradniki sovjetske vlade obenem voditelji tretje internacionale. Zastavil je še več drugih vprašanj.

ALI JE RES PREMALO DELAVCEV?

New Orleans, La. — (Fed. Press.) — Strašen krik se razlega po deželi: Delavcev manjka, delavcev manjka! Odprimo vrata na stežaj in upustimo imigrante iz vseh dežel, kdor hoče priti v Ameriko!

Zadnji teden so pa trije zdravi in krepki možje v New Orleansu poskušali izvršiti samomor, ker niso mogli nikjer dobiti dela, dasi so ga iskali povsod dan za dnevom!

POINCARE ODGOVORIL BALDWINU.

"Nobenih koncesij več! Za Nemčijo ne sme biti milosti! Plačati mora vse, kar zahteva Francija."

Pariz, 16. jul. — Raymond Poincare, ministrski predsednik Francije je včeraj odgovoril Angliji v Senlisu, 15 milj od Pariza, kjer je načeloval ceremonijam, ki so se vršile v spomin padlim Francozom, katere so ubili Nemci leta 1914., ko so v svojem prvem navalu skoro dosegli Pariz. Poincare si je nalašč izbral ta kraj za svojo deklaracijo, kjer se še danes ponajno znaki destrukcije, ostanki pogorelih hiš in kjer so Nemci ubili župana in ga pokopali s glavo navzdol, tako da so mu noge molce iz plitvega groba.

Poincare je izjavil, da se francoska vlada niti za pičico ne premakne s svojega stališča. Glavne točke iz njegovega govora so:

Versajlska pogodba mora biti izvedena do zadnje pike. Nemčija mora plačati vseh 132 milijard starih mark odškodnine. Francija je ves čas od premirja do danes koncesije, ampak zdaj konec koncesij. Za Nemčijo ne sme biti nobene milosti več.

Francija je absolutno proti predlogu Anglije, da bi mednarodna komisija finančnikov določila novo vsoto odškodnine. Versajlska pogodba, katero je podpisalo 28 držav, ni prepotopni fosil.

Francija je izšla iz vojne najbolj tepena. In kaj je dobila? Nič! Niti cele Alzacije do meje iz leta 1814. ni dobila.

Poincare je tudi rekel, da se ne boji preloma z Anglijo. On se rajši skrega in pretрга stike z vsemi zavezniki in prijatelji, kakor da bi popustil od svojega stališča in reparacijskega programa.

Poincare ni v svojem govoru enkrat omenil Baldwina in Anglije, ali vsi so razumeli, da vse to velja angleški vladi, ki je zadnji teden pozvala Francijo in druge zaveznike, naj podpisajo njen odgovor Nemčiji na zadnjo reparacijsko pogodbo. Parkrat je ne-direktno krenil tudi po Ameriki, rekoč, da Francija ne bo pustila, da bi se zunanje sile vtikale v stvari, do katerih imajo zavezniki, predvsem pa Francija največ intereso.

London, 16. jul. — Angleški uradni krogi še niso komentirali Poincarejeve izjave, toliko bolj glasni pa so londonski listi. "Daily News" piše, da je Poincare zaprl zadnja vrata upanja na spravo in mirno rešitev reparacijske krize. Drugi listi pravijo, da je Poincarejeva deklaracija bumerang, ki udari Francijo. Angleško ljudstvo je zdaj prepričano, da je Francija znorela in bo še v večjo vneto podprlo stališče svoje vlade, ki išče izhoda iz kaosa v Evropi, katerega je naredila Francija.

Nota Angleške vlade, ki vsebuje odgovor na zadnjo reparacijsko ponudbo Nemčije in kateri se predloži zaveznikom v skupen podpis, bo odposlana jutri ali v sredo. Kопičjo pogodbe dobi tudi ameriška vlada samo radi informacij. Glede vpebine note vlada ne največja tajnost. Dali bo angleška vlada primorana izpremeniti besedilo note vlad Poincarejevega govora v Senlisu, ni še znano.

Fovest "Jimmie Higgins" je znaelo duše ameriškega proletariata ob časi velike vojne. Dobi se pri Kajševni matici S. H. F. J.

GOV. WOODU SE IZPODMIKAJO POLITIČNA TLA V MANILI.

Član njegovega kabineta je podal ostavko, a ostali tovariši utegnejo slediti njegovemu zgledu.

AGITACIJA ZA SAMOSTOJNO REPUBLIKO ZAVEZNA ČEZ DALJE VEČJI OBSEG.

Manila, Filipini. — Narasčajoča sovražnost filipinskih političnih voditeljev do gubernerja Leonarda Wooda, ki je sorela že več mesecev, je dosegla svoj višek z resignacijo notranjega tajnika Jose P. Laurela in s pismom, ki ga je pisal predsednik filipinskega senata gubernerju Woodu. V tem pismu je obvestil senatov predsednik gubernerja Wooda, da bodo Filipinci prenehali sodelovati z njegovo vlado, če ne bo ta bolj vpoštevala njih želja.

Ostavka manilskega župana Ramona Fernandezja je velika možnost, in če se miri govoric, da bodo ostali kabinetni ministri sledili zgledu notranjega tajnika ter obrnili gubernerju Woodu hrbet.

Laurelova ostavka je posledica odredbi gubernerja Wooda, s katero vzpostavlja na prejšnje službeno mesto načelnika tajne službe Raya Conleyja, ki ga je pred kratkim gubernerjeva preiskovalna komisija opustila vsake krivde in kazni v zadevi nekakinega podkupljevanja. Laurel je nasprotno njegovi vzpostavitvi. In koncem zadnjega tedna je dejal, da mu sedaj ne preostaja drugega, kakor podati ostavko. Kolikor je doslej znanega, ni gubernier še sprejel njegove ostavke.

V pismu senatovega predsednika Quezona je povedano med drugim tudi tole:

"Dovolite mi obvestiti vas, da narasča med našim ljudstvom žeddalje večja nezadovoljnost, ker ne najdemo nazori filipinskih uradnikov te vlade, včevši tajnika vladnih departmentov, nobenega odmeva pri vas. Če ne bodo storjeni koraki, s katerimi bi bila potolažena ta nezadovoljnost, potem se bo dalo jako težko zdržati sodelovanje filipinskega naroda, kakaj, kakšne razmere ga uverjajo, kako malo zaupate njegovi vdanosti in sposobnosti."

Agitacija za sklicanje narodne konvencije, na kateri bi naj bila sestavljena ustava za filipinsko republiko, se nadaljuje. Ali konservativni voditelji se upirajo takemu koraku, ker se boje, da bi jih oblasti Združenih držav ne obdožile upornosti.

Gary vleče delavce za nos.

Obljuba osemurnika je propagandna za podražitev jekla.

New York, N. Y. — Elbert H. Gary je v soboto naznanil, da se bo osemurnik začel uvajati v jeklarnah v šestih tednih. Slo bo polagoma.

V Wall Streetu pa tolmačijo Garyjevo obljubo za dobro bizniško propagando. Resnica je, da naročila za jeklo padajo. Importirano jeklo je cenejše in v juniju ga je prišlo iz Evrope dvakrat več kot je pa jeklarski trust dobi naročil. Izkratka: naročila od jeklarskega trusta so padla v enem mesecu za 595,000 ton.

Obljuba osemurnika torej služi za pajčolan, ki prikriva podražitev jekla.

POGREBNIK LEGEL NA METVAŠKI ODER TER SE ZASTRUPIL DO SMRTI.

Breckenridge, Tex. — Krajevni pogrebnik W. A. Montgomery je odprl svoje mitvašnico, se oblekel po nrliško, legel na mizo za balzimiranje ter povzli strup. Njegovo truplo se našli prihodnji dan mrtvo na mitvaški mizi. Njegovo truplo bodo prepeljali v Chicago, odkoder je prišel semkaj pred dvema letoma. Kaj je vzrok njegovemu samomoru, ni znano.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Gary je naznanil, da se prične uvajati osemurnik v šestih tednih v jeklarski industriji.

Druga skupina senatorjev in kongresnikov odpetovala v Sovjetsko Rusijo.

Politična kriza na Filipinih. Johnsonova zmaga v Minnesoti, ki je po prvih poročilih zagotovljena, bo hud udarec za Hardingovo administracijo.

Inozemstvo.

Poincare je odgovoril Baldwinu: Nobenih koncesij več. Nemčije mora plačati vse.

Fašistovski volilni zakon sprejet v italijanskem parlamentu.

Svickarski listi poročajo, da se boče papež preselili na Dunaj in ustanovili svojo državo v centralni Evropi.

Boj Amerike za koncesije v Turčiji je zadržal mir v Lozani. Ljudje umirajo vročine v zapadni Evropi.

Notorični nemški monarhist Erhardt ušel iz ječe.

MUSSOLINIJEVA DIKTATURA JE POPOLNA.

Italijanska zbornica je pod pritiskom fašistov sprejela nov volilni zakon.

Rim, 16. jul. — Diktatura fašistov v Italiji je včeraj postala absolutna. Italijanski parlament je na ukaz Mussolinija sprejel nov volilni zakon, ki garantira fašistom odalej stalno dvetretjinsko večino v zbornici.

Socialisti, komunisti in nekateri liberalni elementi so nasprotno, toda Mussolini je povedal poslancem, da mu je vseeno, če parlament eksistira ali ne. Parlament mora potrditi volilni zakon — ali pa iti k vragu. Zakon bo vseeno uveljavljen. Parlament mora ubogati ali erkniti. In parlament je ubogal. Takega prizora še ni bilo v parlamentarni državi v dvajsetem stoletju.

Ko je Mussolini prenehal govoriti, so za njim ponovili isti ukaz drugi vodilni fašisti in potem je bilo glasovanje brez nadaljnjega debate. Zbornica je glasovala za fašistovsko diktaturo s 303mi glasovi proti 140. Nato so fašisti dvignili Mussolinija na rame in ga nosili okrog po zbornici, drugi so pa peli Garibaldijevo himno in fašistično himno "Giovinezza". Ploskali in peli so tudi mnogi katoliški poslanci.

V ZDRUŽENIH DRŽAVAH NE PRIMANJKUJE DELAVCEV.

Washington, D. C. — V tej deželi ni nobenega pomanjkanja delavskih moči, kakor meni generalni priselniški komisar Husband.

Križ je le to; da ne mara precejšen odstotek tukašnjih delavcev delati.

Premnogi ljudje izkušajo Evi-ti oh svojih dovtipih, namesto ob avojem delu.

Če bi vsakdo v deželi storil svoj delež v produktivnih poslih, bi ne bilo treba še celih sto let pomnožiti delavske zaloge s imigracijo. To, da je več ljudi rojenih, kakor jih pa umrje, bi lahko pokrivalo žeddalje večje zahtevo po delavskih močeh.

Nemški monarhist Erhardt utekel iz ječe.

Berlin, 16. jul. — Kapitan Erhardt, ki je sodeloval pri znanem Kappovem puču v marcu leta 1920., je na skrivnostnem način pobegnil iz ječe v Leipzigu in izginil. Kako je Erhardt ušel je uganka. Debelo železno omežje na oknih in ključavnice na durih ječe so nedotaknjene. Najbrž so bile strazje podkupljene. Monarhistično časopisje se odprta raduje nad tem dogodkom, medtem ko socialistični in komunistični listi opozarjajo delavce na možnost protirevolucije.

Po vsaj Nemčiji se danes govori o prihajajoči ustanovitvi porenske republike. Ta dogodek, ako se res izvrši, nedvomno vrže Nemčije v kaos in civilno vojno.

DUHOVNI HOČEJO IZPREMENITI "BOŽJE" KRALJESTVO V REPUBLIKO.

Cerkvenjaki bodo morali odalej naprej moliti v očenušu 'Pridi k nam tvoja republika'.

DUHOVEN ELLIOT RAJŠI IZ VIRA IZ OPIEC KAKOR PA IZ BLATA.

Chicago, Ill. — Duhoven George Elliot, ki je urednik newyorškega lista 'The Methodist Review', je imel v nedeljo s jutraj pridigo na metodistiški skupščini v Desplainesu. Najprej je izjavil, da bi rad govoril o molitvi, ali preden se je lotil tega predmeta, se je pečal s celo vrsto drugih zanimivih vprašanj.

Najprej je povedal nekaj prav greških glede ameriških časopisov, potem je vzel za muho zagovornike evolucijske teorije, za-tem je dal par prav krepkih za-usnje Williamu Jenningsu Bryanu. Mlade pridigarje je pošteno ozmerjal, nekoliko očel Edisona, metaforično pripodabljal kukluksovec nizkotnim ljudem ter obsodil vse tiste, ki kade cigarete.

"Ker je vojna privedla svet na rob moralnega prepada", je rekel zgovorni urednik, "upam, da homo sedaj odstranili vse vojne stroje ter pričeli sveto vojno za odrešenje in preosnutek človeške družbe."

"Namesto da bi govorili o prihodnjem božjem kraljestvu, bi bilo bolje reči, da nam je treba božje 'republike'. (Potemtakem bodo morali cerkveni očeti odstaviti kralja v nebesih ter izvoliti predsednika in izdelati novo neboško ustavo. Berikone pa tudi tega ne bo treba. Kajti ljudje ne marajo več misliti na neboško veselje, pač pa so žeddalje resneje pečajo s tem, kako doseči nebesa na tem svetu.—O. ur.)

"Vsi kristjani bi morali moliti, da bi šimprej prišla takšna republika na svet." (Z molitvijo ne more nihče doseči 'božje' republike na tem svetu, pač pa s pametnim in smotrnim delovanjem. Neumorno delo ustvarja, molitev uničuje in podira.—O. ur.)

"Za svojo osebo bi rajši izviral iz opec kakor pa iz blata, kakaj, opica ima vsaj nekaj življenja v sebi. Šaj ni glavna stvar to, da smo prišli odnekod, pač pa je poglavitno to, da je prišel bog v človeka."

Urednik Elliot je dejal, da se hoče Edison včasih rogati znanosti, ali ravno to, kar so znanstveniki dognali s svojim neumornim delom, je naredilo Edisona velikega in bogatega.

O kukluksoveh je dejal, da so ozkosrdni, omejeni, nizki in bigotski. Mladi pridigarji so Elliotu čisto navadne mevice, in zdli se mu, da je duhovščini treba rdečokrvnih moč.

"Velika laž je trditi, češ, da ni mladina tako pogumna, kakor je bila pred petdesetimi leti. Ali nikakor pa ne enim bogvečkom mladca, ki pohaja z žebljem svoje krste v ustih, s žebljem, ki gori na enem koncu, na drugem pa gleda osel iz njega. Pieni naših pradedov so bili asetični in primeri z onimi današnje moderne družbe. Ti so atletični in akrobatični — nizkotna šara iz divjaskih plemen."

Professor Soper je imel zaključno pridigo. V tej se je izrekel za vero v današnji svet. "Nekateri prav pobozni ljudje pravijo, da je svet slab. Zato naj gre k vragu. Ali to je strašno napačno mnenje. Skoro bogokletno je. V resnici se bližamo dobi, ko se bo svet doobora izboljšal."

Vročina ubija ljudi v Evropi.

Amsterdam, 16. jul. — Šestnajst oseb je umrlo do sobote v Holandiji od vročine. Mnogo mrtvih je tudi v Belgiji. Vsa zapadna Evropa se kuha v nezumno visoki temperaturi.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo jasno. Lahki vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 75, najnižja 66. Sonce izide ob 5:25, zaide ob 8:23.

SELE CARISTU VERJA NEJJO!

New York, N. Y. — (Feder. Press.) — Ellis Island, avinjak, v katerem Amerika sprejema naselilce, je dobil končno pravo ime. Nešteti ljudje, imigranti, ki so bili nearečni, da so moralni čakati na otoku, so krstili Ellis Island že s marskakim nelepim imenom, ali naselniški uradniki se niso zmenili. Zdaj je pa prišel na Ellis Island bivši ruski aristokrat, polnokrvni carist in stonadtotni belogardist in ko je bil tam zaprt dva dni, je izjavil, da je naselniški otok slabši od — boljševiške ječe. Naselniški uradniki so se zganili. Mislili so, da ni nič slabšega na svetu od boljševiških ječ — in zdaj so poparjeni. Komisar Curran je potolažil carista, da vlada ni kriva in da bo enkrat bolje. Haha!

PAPEŽ SE PRESELI NA DUNAJ?

Svickarski listi poročajo, da papež ustanovi svojo državo v Avstriji.

Lausanne, 16. jul. — Ali se papež Pij XI. namerava preseliti iz "svetege mesta" Rima na Dunaj? Svickarski listi, ki skrbno nastavlajo ušesa k tlom, pišejo, da bi te govornice utegnile biti verjetne. Jedro govoric, kakor pišejo tukašnji listi, je sledeče:

"Vstikan nedvomno deluje za vpostavljenje papeževne države. Razani Nemčije podere nelogično stavko, katero je versajlska pogodba zgradila v centralni Evropi in sredi teh razvalin najde Vstikan priliko za kreiranje grupe papeževnih držav okoli Dunaja. V tej grupi bi bile Avstrija, Poljska, Ogrska, Bavarija in mogoče tudi Čehoslovakija. Papež bi imel na Dunaju boljše bivališče. V Rimu se čuti jetnika."

Kolegij kardinalov, ki je senat rimsko-katoliške cerkve, odkrito verjame, da je ustanovitev nove papeževne države v centralni Evropi edina pot za dosego reda in mira zdaj, ko so veselje pokazale, da one tega ne morejo doseči; mnenje kardinalov je, da edini papež lahko še dožene mir s tem, da sedanje nelogične države v srednji Evropi spremeni v svojo državo. Avstrijski kancelar in monarhist Seipel se pripravlja tla papeževi državi."

Svickarsko mnenje je, da bi papež drago volje zspustil Rim s vsemi svojimi ugodovinskimi in bogatimi cerkvenimi poslopji vred za privilegij, da še enkrat zavladava lastni državi. Vrhutega bi imel papež na Dunaju pravo svobodo, in to bi bilo nepopisne koristi za cerkev."

Lozanska konferenca na iglah.

Amerika zahteva "odprta vrata" v Turčijo; prepri zaradi olja in drugih koncesij.

Lausanne, 16. jul. — Ameriški poslanik v Švici in neuradni opozovalec na lozanski konferenci Grew je prejel včeraj navodila od državnega tajnika Hughesa, da ne sme popustiti ne za las od svoje opozicije napram protokolu koncesij v mirovni pogodbi s Turčijo. Amerika nasprotuje protokolu radi točk, ki dajejo Angležem preveliko petrolejske in druge koncesije v Mozulu. Grew je dobil navodila, da mora zahtevati "odprta vrata" za Turčijo, to je enake pravice in priložnosti za vse koncesionarje.

Angleški delegatje so razkačeni vsled tega. Turki so pa zadovoljni in pridno podpirajo Grewa. Amerika je vrgla konferenco v konfu-zijo in zdaj se ni ne ve, kdaj bo pogodba podpisana.

Davis dospel v Berlin.

Berlin, 16. jul. — James Davis, tajnik departmeta za delo v Združenih državah, ki potuje po Evropi in proučava imigracijo, je dospel v Berlin.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zedinjene države (inven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inonemstvo \$5.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year Chicago \$6.50, and foreign countries \$5.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 21-23) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnim potokla naročilina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

PRIVATNI BIZNIŠKI INTERESI NE POPUSTE OD PROFITA.

V Združenih državah je vse organizirano, kar pripada k privatnim bizniškimi interesom, akoravno ti interesi najbolj kriče proti delavski organizaciji. In tako so organizirani tudi upniki v Narodni organizaciji upnikov. To so ljudje, ki posodijo denar ali preskrbe drugim privatnim bizniškimi interesom potrebni kredit za kupčijske transakcije. Organizirani upniki so obdrževali svojo konvencijo v Atlanti, Ga. Na tej konvenciji je govoril Henry Swift Ives, tajnik centrale v poškodinskih zadevah v Chicagu. Ives je torej zastopnik drugih privatnih bizniških interesov. Privatni bizniški interesi so složni, kadar gre za njih koristi. Oni prihajajo na konvencije drug k drugemu, da potožijo svoje želje in zagovarjajo svoje koristi.

Tako je prišel tudi Ives na konvencijo, da zagovarja koristi tiste skupine privatnih bizniških interesov, ki se pečajo z zavarovanjem ljudi proti nezgodam, boleznim, smrti itd. Na tej konvenciji je Ives po časnarskih poročilih rekel: "Ako država prejema profit iz zavarovanja delavcev proti poškodbam, tedaj je to najbolj nevarno in zavratno socialistično gibanje."

Njegove besede marsikdo razume narobe, ker misli, da je hotel Ives braniti interese delavcev. Ampak kdor tako sodi, se moti. Ives je zlomil kopje za privatne zavarovalniške interese.

Dandanes je znano, kako se mora poškodovani delavec včasih bojevati za zavarovalnico, ako ni zavarovan za odškodnino pri državni zavarovalnici. Ives je seveda prezrl te fakte, kajti ako bi take fakte naštel javno na konvenciji, bi javnost spoznala, da je skrajni čas, da se odpravi zavarovanje delavcev za odškodnino v slučaju nesreče pri privatnih družbah.

"Zavarovanje je tako tesno vpleteno v gospodarsko poslopje naroda, da državno zavarovanje pomeni državno kontrolo zavarovanega — državni absolutizem za industrijo in individualna je socialistični ideal", je govoril Ives, ko je zagovarjal privatne bizniške interese. "Naprave naše reprezentativne demokracije in principi privatne pravice glede lastnine mogoče prevedre za kratek čas vladno lastništvo transportacije in naprav za javne potrebe, ne morejo prenesti vladnega lastništva zavarovanja."

Te Ivesove besede ne govore le, da je spreten zagovornik privatnih zavarovalnih bizniških interesov, marveč tudi potrjuje, da Ives ne pozna niti socialistične abecede, ko zamenjava socializem z državnim kapitalizmom.

Socialisti se ne bojujejo le proti privatnemu kapitalizmu, ampak njih boj velja ravno tako državnemu kapitalizmu. Socializem še ni uveden, ako se podražijo rudniki, železnice, zavarovanje ali pa magari vsa industrija. To je znano vsakemu, ki je kdaj prečital saj eno socialistično agitatorično brošurico. Kdor pa hoče poznati socializem, ga mora tudi študirati. Prečitati mora več kot eno brošurico. Poglobiti se mora v knjige, ki so jih spisali socialistični misleci. In kadar se je človek seznanil s spisi socialističnih mislecev, ne bo prav zanesljivo kvasil, da je napačna že socialistična doba, ako se podražijo zavarovanje delavcev proti poškodbam, kajti razumel bo, da socializem pomeni spremembo vsega sedanjega gospodarskega sistema in ne samo podražiljenja par industrij. Kadar se pa spremeni gospodarski sistem, se spremene tudi vse življenske razmere. Spremenjen ne bo le način blagovne produkcije in distribucije, ampak spremenjeno bo vse, kar ima stik s človeško družbo.

Socializem pomeni najširšo demokracijo za skupine ljudi ali posameznike bodisi v blagovni produkciji in distribuciji ali pa v načinu človeškega življenja. Kdor trdi, da socializem pomeni državni absolutizem, ne pozna abecede socializma, ali pa nalašč podtika socializmu nekaj, kar ni socialistično, da ložje zagovarja privatne bizniške interese.

KDO NIMA SPOŠTOVANJA DO POSTAV?

Kapitan Robert Dollar je precej znana oseba vsem, ki se zanimajo za ameriško trgovsko mornarico na zapadu. Se bolj je pa ta človek znan med mornarji v San Franciscu, ker je vodilna oseba med privatnimi parobrodskimi interesi.

Ta "kapitan" se včasih rad pobaha, da je velik nasprotnik delavske strokovne organizacije. Po poročilih New York Heraldja je Dollar svoječasno res obdrževal tisti anarhistični govor, ki ni ugajal Dollarjevimi bizniškimi to-

varišem in so ga radi tajili. Zdaj je pa stari mož zopet ravno to povedal.

Roberta Dollarja smatrajo za glavni steber sedanjega gospodarskega sistema na zapadu. In pomislite, ta luč, ta steber, na katerega nekateri privatni bizniški interesi kažejo s ponosom, je svetoval svojim bizniškimi tovarišem, da naj pošljejo stavkujoče delavce v bolnišnico. Povedal je, da je bil član odbora biznismenov v San Franciscu, ki so intervjuvali državnega pravdnika in mu pri tem zagrozili, da ga obesijo na brzojavni drog, ako jih ne uboga.

Kapitan Dollar je tudi največji zagovornik uvažanja kitajskih kuljev v Ameriko.

Semintje čitamo jeremijade v velikih dnevnikih, da izginja med ljudstvom spoštovanje do postav. Nič čudnega! Ako bogat podjetnik grozi državnemu pravdniku, da ga bodo obesili na brzojavni drog, ako se ne pokori njih volji, in se temu bogatemu niti las ne skrivi na glavi, akoravno se baha s takim činom, kako naj se pričakuje od navadnega ljudstva, da spoštuje postave?

Ali so tisti že mislili na to, ki v javnosti stokajo, da je vedno manj spoštovanja do zakonov?

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Johnston City, Ill. — Kaj delajo s ubogim delavcem v stoprocentno organiziranem Illinoisu? V "Illinois Minerju" sem bral nek dopis iz Holydaybora, Ill., da je rudar Alva Cash, ki ima število otrok in ženo, bil poškodovan pri Jackson premogovni družbi dne 13. decembra 1921. Njegova zadeva je bila preiskavana šest in pol meseca in dne 19. junija 1922 se razsodnik doložil, da mora dobiti \$4.250 odškodnino ter poleg tega prejemati po \$350 letno kot penzijo za vse življenje.

Zavarovalna kompanija pa je apelirala radi zadeve na komisijo in ponesečini rudar je moral spet pred sodišče dne 9. februarja 1923. Preiskovali so ga tedaj z X-zarki in ga slikali, in deset zdravnikov je dokazalo, da ni Alva Cashu nič. Komisar je prezrl razsodbo prvga sodišča in prisodil rovnemu rudarju piščih \$51. Pa tudi še ni bilo dovolj za premogovno družbo, kjer se je oni ponesečini. Poslala je Cashu nalogo, da mora v desetih dneh zapustiti kompanijsko stanovanje. — Ker Cash ni imel denarja ne kredita, je prišel šerif in naš rudar so je znašel na cesti s svojimi otroci in ženo ter pohištvo.

Tako se zgodi s delavcem, ki je dal vse svoje moči, da napolni kompanijsko mošnjo. Toda ni samo ta žrtev, mnogo jih je silnih in podpirani sam se tudi taka žrtev. Leta 1920 sem bil dne 10. decembra udarjen in poslan na operacijo dne 12. februarja 1921. Od tistega časa sem imel štiri sodbe in na vseh je bila enaka razsodba, namreč, da imam dobiti \$3.996. Od zadnje razsodbe je preteklo leto in dva meseca, vedno le odbijajo od danes na jutri, a samo vsled tega, ker sem protivnik Farringtonove mašine.

Tu je na stotina ljudi, ki niso za nikako delo, ali kompanijski zdravniki jih proglašajo zdravim. Istočasno pa so tudi ljudje, ki jih dobro poznam, da jim ni nič in jim nič ni bilo, pa so vseeno potegnili velike odškodnine. Da dokazem resnice, hočem navesti dva slučaja.

Nek Italijan po imenu Peter Salvanti je bil udarjen v oko. Po kratkem času je dobil \$4000 in danes mu ni nič. Drugi, Hrvat Peter Tomlanović je popolnoma izgubil oko, pa dobil je \$1200. Tako se pač godi Farringtonovim prijateljem. Kdor noče delati kakor hoče mašina, gorje mu.

Poznam tudi človeka, ki je izgubil dve leti dela radi operacije na kili, pa je dobil borih \$200. In poleg tega so še hoteli, da plača operacijo in bolnišnico. Na vse to pravijo nazadnjaki pri delavskih organizacijah, da so komunisti preveč radikalni. Nikde ne ve za delavčeve muke kot delavec sam, zato je skrajni čas, da delavci sami nekaj počnejo.

Ko delavec pošlje svoj glas v javnost za nekaj boljšega, on je kritiziran ne samo po elementih, ki ga izkoristajo, temveč tudi od patrijotov dolarja, ki pridnejo po njem udarjati. Delavski razred odtrga od svojih ust, da plača svojim voditeljem po pet do šest tisoč dolarjev letne plače brez stroškov in poleg tega ti delavski vodje, ki bi morali pravzaprav biti služabniki delavskega razreda, mislijo, da morajo delavci plesati, kot oni hočejo. Delavec otrsa se enkrat takih krvošesov. Delavec, ti si nasprotnik maršesu, ki se zaredi v tvoji hiši

in tako bodi nasprotnik maršesu in črvom razjedalcem, ki se zležejo v tvoji organizaciji.

Ko sem bil še dete, učili so me, da je treba delati od zore do mraka, če ne, ima človek smrtni greh pred bogom. Kaj je ta smrtni greh? Rad bi vedel, kako se bodo otresli tega smrtnega greha oni, ki nas to uče in vsi, ki žive na naših ledjih. Še nisem videl tega učitelja, da bi rekli: Pojdite vi, delavci, da vas zamenimo pri delu vsaj za eno leto. Vi uživajte naše življenje, a mi bomo vaše, po smrti pa bomo vsi skupaj dosegli neboško kraljestvo.

Delavec vrzi take budalosti iz glave o življenju po smrti. Če bi bilo to resnica, zakaj je potrebna tedaj smrt? Za življenje je življenje, ne smrt. Bolje je, da gre človek živ v nebesa, ne mrtvev. — Mrtvo telo je treba prenašati, a živo gre samo. Sploh je pa beda-stoča o tem govoriti. Treba je borbe in ta borba je borba delavskega razreda samega, pa naj bo to na političnem ali na industrijalnem polju. Človek, ki se noče boriti za boljši obstanek, je največji neprijatelj svoji obstojnosti. Za vse težave v siromašnem narodu je krivo delavstvo samo. Kaj bi človek gledal, da mu drugi tolmačijo življenje? Ali nima sam mošgan? Zbudite se, delavci, kajti nekoč bi bilo to prekasno. — T. Shragal.

Cleveland, Ohio. — V nedeljo dne 22. julija priredi društvo "Jadranska vila", št. 178 S. N. P. J. piknik na Reharjevi fermi v Nottinghamu. Program zabave je zelo obiljen in bo vsem v zadovoljstvo. Preskrbljeno bo z vsem prav tja do železnice in potem pa še za pete, koga bodo srbele, da jim bi zadostil. Za obilno udeležbo se proporoča — odbor.

Henry Ford v avtomobilni industriji.

Po Jamesu Morrisu.

Pred dvajsetimi ali tridesetimi leti bi o izdelovanju avtomobilov še malo kdo mislil, da se bo lahko imenovala industrija. Razum nekaterih znamenitih in navdušenih posameznikov je to novost vsakdo sprejel z nekim mrazim zasmehom in se s ponuževanjem izražal o smešni ideji za gradnjo novih prevoznih sredstev.

Vsi uglednejši ljudje tedanje dobe, izbrana elita in "boljša družba", ki so posedovali bogastvo in človek bi sodil, da tudi največje razuma, so bili nasprotni novim idejam o avtomobilih. Ustavljali so se pač, kot se navadno isti razred ustavlja vsaki novosti in je sanjo nepristopen.

Z vsako novostjo je približno tako: Dokler niso mogli dobiti dobra prepričani, da bo novost nekaj nesla in so pri nji mošnosti, da si pridobijo mnogo denarja, toliko časa so nasprotni; kakor hitro pa vidijo, da nova misel postaja dobičkanosna, hočejo finančni močnejši dobiti čez njo kontrolo. Dokler pa tega ne vidijo, da bodo pridobili iz novosti denar, toliko časa so dosledno za stare ideje, ne glede na to, koliko dobrot bi lahko prinesla človeštvu nova ideja, če bi se za njo zavzeli.

Za boljše umevanje tega je dobro spomniti se slučajev o Dieslu in njegovem iznajdnem slovitim oljnom stroju. Iznajden je bil stroj, po katerem bi bila revolucijonirana vsa industrija. Toda, kar bi valed tega stroja uporabljali v industriji za kurivo olje, ne premog, s čemur bi bilo prihranjene

ogromne vsote, a bi mogel ob enem imeti zgubo, ker bi se mogli razpečavati premoga, je bil novi stroj znatno na trgu prečrti, vse zaradi velikega dobička premogarskih baronov.

Z avtomobilno industrijo pa je bilo nekoliko drugače. To polje je bilo čisto novo. Izprva ni obetalo mnogo, vsaj toliko časa ne, dokler avtomobil ni prišel v praktično rabe in pričel nadomeščati vozno živino. Šele tedaj, ko so bili to znaki, da avtomobilna industrija postaja resnična in se razširja, so stopili na plano "veliki možje", da dobe čeznjo kontrolo.

Vsa avtomobilna industrija je danes skoro v popolnem pod kontrolo ljudi, ki nimajo štate nič pojma o avtomobilih in v največ slučajih tudi ne vrkajo drugega kot čitajo poročila o dvigu delnic njih industrije.

V tem oziru pa je Ford izjema, in sicer edina izjema. Po razvijanju svojega načrta, kako bo izdeloval čisto posebno vrsto avtomobilov, je v prvi vrsti dal na to, da bo ostala njegova industrija absolutno pod njegovim vplivom in se tako ustali kot edini lastnik. Industrijo je moč kolikor toliko razumel in tip njegovega avtomobila se je radi dobrih kakovosti razširil po vsem svetu. Malo ljudi, ki so bili tako srečni, da so vložili ob početku denar v Fordovo avtomobilno industrijo je dobilo ta denar tisočero izplačan.

Tako je neka gospodična B. V. Couzens vložila \$100 in dvignila je v dividendah \$355,000. James Couzens, zvezni senator pa je vložil v gotovini \$900 in v vrednostnih papirjih \$1,500, pa je potegnil \$39,000,000.

Tvrdka Bratje Dodge je napravila s Fordom pogodbo, da bo izdelovala za njegovo ime avtomobile. Imela je prejeti \$10,000, ki pa jih je pustila kot delnice v Fordovem podjetju. Za to vsoto je slednji potegnila iz Fordovega podjetja \$34,871,000.

Henry Ford pa je vložil v svojo industrijo samega sebe in svojo "karo" in zato je samostojni lastnik industrije, katere vrednost je bilionska.

Takoj ob pričetku nikakor ni izgledalo, da bi se Fordova kompanija kdaj povzpela, rastla in razvila. Sedaj pa se je razrastla skoraj po vseh državah sveta. Z neznanako hitrico se razširja, pa ne samo s izdelovanjem avtomobilov, temveč z gradnjo lastnih novih železnic, odpiranjem železnih in premogovnih rudnikov, steklarskimi in kavekovskimi tovarnami, mlini, žagami in poizkusnimi laboratoriji. Vse to ustanavlja Ford, kar znači obširno gibanje proti industrijalni samostojnosti. Nakup bankrotiranega "Lincoln Motor" podjetja je Fordu omogočil, da bo lahko izdeloval najdražje in najcenejše avtomobile.

Glavne izdelovalnice Fordove industrije so ogromne tovarne v Highland Parku in River Rougeu v Michiganu. Tovarna v River Rougeu izdeluje skoraj vse traktorje in pritlikline, dožim je 50,000 delavcev v Highland Parku zaposlenih, da izdelujejo 6,500 avtomobilov na dan.

Proces izdelovanja traktorjev je silno hiter in se pretvoritev iz surovega materiala železne rude izvrši v treh dneh v dogotovljeni izdelek. Ogromne delavnice v River Rougeu pa so dosledno prava znanstvena organizacija industrije. O Fordovih industrijah sploh gre glas, da so največje in najbolj popolno organizirane industrije na svetu. Z ozirom na to se dobi mnogo ljudi, ki gledajo na Forda kot bitje nadnaravnih močestnosti. Če bi ne bilo tako, kako bi se pa on mogel zopetstaviti strahnim kapitalistom Wall Streeta. Tako sodijo ljudje in Ford je res imel boje z Wall Streetom, ki jih je izvojeval, toda ni do ne v tako gojoto kot on, da so bili tisti bolj šele začetek velikih bojev med finančnimi magnati.

Največji in najvplivnejši nasprotnik Forda je Wall Street, kontrolirana korporacija kapitalistov, organizacija s silnim kapitalom, ki daleč nadkriljuje celo mogočnega Forda, z vsemi njegovimi industrijami.

Korporacija General Motors je v vseh oziрах največja korporacija, ki izdeluje avtomobile in o nji gre glas, da proizurja 75 odstotkov vseh avtomobilov. Vozila, ki se posredno kontrolirajo ali izdelajo od te korporacije, so: Cadillac, Buick, Oakland, Oldsmobile, Sheridan, Malouhain, Scripps-Booth, Chevrolet, General Motors Truck, Samsen traktorji itd. Najvažnejše korporacije, ki so združene v trustu General Motors, pa so: The Fisher Body Corp., Northway

Motor Co., Delco Light Co., Dayton Wright Airplane Co., United Motors Corp. in National Plate Glass Co. Vse te velike korporacije so kontrolirane v trustu General Motors.

To je torej najvažnejša korporacija proti Henry Fordu, ki stavi na trg dragoceni "Cadillac", da konkurira Fordovemu "Lincolnu" in poceni "Chevrolet", da konkurira proti Fordovemu "Fordu".

Nakup premogorovov in drugih industrij po Fordu ni nič drugega kot podvzdana konkurenca Forda, da se tako pojači in postane neodvisen od drugih industrij. In ta konkurenčni boj ne more prineesti drugega kot, da se Ford povzpne do prvega izdelovalca avtomobilov, ali da se do tega povzpne General Motors korporacija ali da se Ford s svojimi interesi združi s General Motors organizacijo s tistim ali kakim drugim imenom.

Ravnatelj trusta General Motors so precej znani finančni močitelji in kralji z Wall Streeta, to Pierre Du Pont, E. R. Stetinius (iz Morganove hiše), G. F. Baker, H. F. Du Pont, H. P. Sloan in Lamont Du Pont. Čedna zlahta!

Ta trust General Motors nima pod svojo kontrolo nikakih železnic ali rudnikov, kar pa je čisto nepotrebno, kajti praktično pa imajo možje, ki lastujejo trust, to so gornji ravnatelji, svoje velike interese v teh industrijah. Naravno je torej, da bodo tam, kjer imajo velike interese tudi vplivali na to, da bodo njih družbe služile njih avtomobilskemu trustu. Saj je vse tako, kot če bi novičnik predstavil iz desnega žepa v levega. Ni dvoma, da se bo torej tudi ta trust silno raztezel in množil po svojem vplivu. Medtem ko se tako jača avtomobilni trust z Wall Streeta, dobiva tudi zaslanbo pri drugih trustanjih z velikimi avtomobilnimi korporacijami; to so: Packard, Studebaker, Durant, Willis Knight, Maxwell, Chalmers (pod kontrolo Maxwella), Rolls Roice, Moon it.

Fordovi dohodki niso ravno majhni. Kot poroča Allen Benson, ima Ford vsako sekundo \$8 dohodkov, vsako minuto \$505, vsako uro \$30,304 in vsak dan brez nedelj po \$242,437.

Toda vsak s avtomobilnimi delnicami igrajoči se Krez ni tako uspel. Malo njih, ki so poizkusili, jih je uspelo. Razbitje Lincoln Motor Co., Liberty Motor Co. in nazadnje Wills Saint Claire nam priča to.

Borba na polju avtomobilne industrije je ravnotako gorjupa in varajoča kot povsod drugod in predno pride do obsežnega trustiranja kake avtomobilne industrije, bo nedvomno še zletelo mnogo korporacij.

Schwab, naš stari prijatelj iz Betlehema (Pa., ne Palestina), je tudi stopil v avtomobilsko arbo, ko si je zagisural svojo vplivno kontrolo čez Stutz motorne kompanijo. Prihodnost v avtomobilni industriji je polna mogočih presenečenj.

Pa kaj je vse to mar milijoni delavcev, ki izdelujejo avtomobile, še slučajno aliti Ford, Du Pont, Stetinius, Schwab in njegova kompanija. Če merimo bodočnost po preteklosti, bodo delavci v avtomobilni industriji imeli iste pogoje glede delavnega časa, mezde in dela, kot jih bodo doleteli korporacije. Prav žalostna je ta malomarnost in nezmožnost delavskega razreda.

Kako dolgo bo še vzelo, da bodo delavci dokazali, da so oni sami ustvaritelji silnega bogastva, a katerim se danes zasmehljivo igrajo avtomobilni kralji.

Delavec je tisti, ki je s kooperativnim trpljenjem, delom s možgani in rokami ustvaril sloveče in udobne limuzine, da se mogote z njimi vozijo po gladkih bulvardih velikih mest. Celo široke bulvarde z dovrženimi tlaki, da je udobnejša vožnja, je delavstvo moralo ustvariti, ki pa se še ne sme po njih voziti, temveč se mora stiskati po drdažjih potuljenih železnicah. Bulvardi pa za njih razred, je pregladek, po njem pregladko teče in vlada prepokojni mir; delavec je vajen ropota v tovarnah, torej za njegovo uho ni udobni pokoj. In tako se vsilje mogote v aristokratskih "Rolls Roycejih" in demokratskih "Cadillacih" z zasmehljivim nasmehom odražati se na delavca, ki se mora stiskati po nepriljubljenih in nezdravih potuljenih železnicah.

Velik kontrast je to, tako velik, da je človek presenečen, ko premišljuje malomarnost in indiferentnost delavcev vzlic tolikim kriv-

Glazne vesti.

UKA SVOBODOMISLNA KAMPANJA.

Chicago, Ill. — V nedelje ob 11 dopoldne, t. j. dne 22. ... bo imel veliki svobodomi- ... govornik H. PERCY WARD ... predavanje o vprašanju ...

ANONI IN ŽAROMETI.

Washington, D. C. — Čeprav so ... dni in mornarični strokov. ... pripravljeni, da morajo biti ...

Štriki Nemci oropani svežega zraka.

Berlin, 16. jul. — Francozi so ... delili, da morajo biti vsa okna ...

Španjski general in fašisti grozi s diktaturo.

Madrid, 16. jul. — Španska vlada ... v velikih škriplih radi fašistov- ... gibanja v Španiji. General ...

Pariz — Dr. Sergij Voronov ...

Pariz — Dr. Sergij Voronov, ... specialist za bleze in "po- ...

Skupna fronta delodajalcev.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Bojevitve zveze velepodjetnikov ... kontrolirajo nad 75 odstotkov ... vse industrijske aktivnosti v tej ...

VLADNE STRANKE:

Table with 2 columns: Party Name and Percentage. Includes Klerikalci, Wolfova skupina, Krščanski socialisti, Heinrichova skupina.

OPOZICIJA:

Table with 2 columns: Party Name and Percentage. Includes Skupina Andrasy-Friederich, Halerjeva skupina, Vassonijeva skupina, Rassyjeva skupina, Mali kmetje-1848-Kossuthova stranka.

Skupaj je vladnih glasov ...

Skupina Andrasy-Friederich ... Halerjeva skupina ... Vassonijeva skupina ... Rassyjeva skupina ... Mali kmetje-1848-Kossuthova stranka ...

Skupna opozicija ...

Skupna opozicija ... Divjaki ... Še neodločen sedež ...

Cela zbornica ...

Cela zbornica ...

Boj med kapitalizmom in delavstvom ...

Boj med kapitalizmom in delavstvom ... Dalje pravi: "Boj med kapitalizmom in delavstvom se bo nadaljeval po vsem civiliziranem svetu, med zatiranci in zatiranci, med podjetniki in delavci. Boj bo obsežnejši od leta do leta in bo imel nesrečne posledice trpljenja milijonov, če ne bodo isti zvezani za medsebojno protekcijo in podporo."

Kraljestvo brez kralja.

KRALJESTVO BREZ KRALJA.

Budapešta, Ogrska. — Ogrska vlada je brez vsake oblike. Lahko se da reči, da je ogrska vladavina kraljevina brez kralja. Vse javne ustanove so označene z besedo "kraljevski". Ogrski ministri so "kraljevski" ministri. Ogrska poslanstva v tujini so "kraljevska" poslanstva. Ogrske pošte so "kraljevske" pošte. Na potnih listih je pečat z napisom "kraljevske ogrske poslanstvo".

Volilna pravica je nominalno splošna.

Volilna pravica je nominalno splošna. Ker pa je volitev ponekod — po mestih — tajna, a le po deželi javna, imajo vedno aristokratske kontrole ob volitvah v rokah.

So osmih mese- cih fašizma.

Osem mesecev je kar so fašisti na vladi. Do vlade so prišli deloma potem svoje oktobrskoreografske lažirevolucije, deloma valed konstitucionalno opravljene intervencije kralja. Fašistovska oktobrskoreografska lažirevolucija je povzročila spor med tedanjo vlado, ki ji je načeloval Facta, in med kraljem. Govorilo se je, da kralj ni hotel odobriti sklepa tedanje vlade, ki je bila že dala svojim organom nalogo naj se zoperstavijo fašistovskemu puntu in naj aretirajo vse fašistovske vodje. Vladin sklep je ostal brez deljavega podpisa in Facta je demisioniral. Po običajnem posvetovanju z načelniki demokratičnih strank, ki so vsi odklonili sestavo nove vlade, je kralj pokliceal k sebi poslance Mussolinija in mu dal nalogo naj novo vlado sestavi on, ki je nalogo sprejel in jo izvršil.

go. Postave uveljavlja navadna večina navzočih članov. V raznih debatah v poslanski zbornici je bilo šestkrat povedano in poudarjeno, da je sedanji parlament je začasn in da ne bo popola, dokler ne bo vzpostavljena gospodarska zbornica. V tej so bili še za časa avstrijskega gospodarstva visoki plemenitaši, cerkveni dostojanstveniki in osebe, ki jih je imenoval kralj.

Na Ogrskem je več kakor dvesto političnih strank. Nekatere le-teh nimajo nobenega zastopstva v parlamentu. Nekatere stranke ali skupine so označene z imeni svojih voditeljev. Poslanski zbornica, katere člani so bili izvoljeni v mesecu juniju lani, je sestavljena takole:

Table with 2 columns: Party Name and Percentage. Includes Klerikalci, Wolfova skupina, Krščanski socialisti, Heinrichova skupina.

OPOZICIJA:

Table with 2 columns: Party Name and Percentage. Includes Skupina Andrasy-Friederich, Halerjeva skupina, Vassonijeva skupina, Rassyjeva skupina, Mali kmetje-1848-Kossuthova stranka.

Skupaj je vladnih glasov ...

Skupina Andrasy-Friederich ... Halerjeva skupina ... Vassonijeva skupina ... Rassyjeva skupina ... Mali kmetje-1848-Kossuthova stranka ...

Skupna opozicija ...

Skupna opozicija ... Divjaki ... Še neodločen sedež ...

Cela zbornica ...

Cela zbornica ...

Boj med kapitalizmom in delavstvom ...

Boj med kapitalizmom in delavstvom ... Dalje pravi: "Boj med kapitalizmom in delavstvom se bo nadaljeval po vsem civiliziranem svetu, med zatiranci in zatiranci, med podjetniki in delavci. Boj bo obsežnejši od leta do leta in bo imel nesrečne posledice trpljenja milijonov, če ne bodo isti zvezani za medsebojno protekcijo in podporo."

Kraljestvo brez kralja.

KRALJESTVO BREZ KRALJA.

Budapešta, Ogrska. — Ogrska vlada je brez vsake oblike. Lahko se da reči, da je ogrska vladavina kraljevina brez kralja. Vse javne ustanove so označene z besedo "kraljevski". Ogrski ministri so "kraljevski" ministri. Ogrska poslanstva v tujini so "kraljevska" poslanstva. Ogrske pošte so "kraljevske" pošte. Na potnih listih je pečat z napisom "kraljevske ogrske poslanstvo".

Volilna pravica je nominalno splošna.

Volilna pravica je nominalno splošna. Ker pa je volitev ponekod — po mestih — tajna, a le po deželi javna, imajo vedno aristokratske kontrole ob volitvah v rokah.

So osmih mese- cih fašizma.

Osem mesecev je kar so fašisti na vladi. Do vlade so prišli deloma potem svoje oktobrskoreografske lažirevolucije, deloma valed konstitucionalno opravljene intervencije kralja. Fašistovska oktobrskoreografska lažirevolucija je povzročila spor med tedanjo vlado, ki ji je načeloval Facta, in med kraljem. Govorilo se je, da kralj ni hotel odobriti sklepa tedanje vlade, ki je bila že dala svojim organom nalogo naj se zoperstavijo fašistovskemu puntu in naj aretirajo vse fašistovske vodje. Vladin sklep je ostal brez deljavega podpisa in Facta je demisioniral. Po običajnem posvetovanju z načelniki demokratičnih strank, ki so vsi odklonili sestavo nove vlade, je kralj pokliceal k sebi poslance Mussolinija in mu dal nalogo naj novo vlado sestavi on, ki je nalogo sprejel in jo izvršil.

uprizarili fašisti v mesecu oktobru lanskega leta, ni bila nobena revolucija. Kar so naredili fašisti je k večjemu politični komplot in je tudi res, da nosi na sebi vse znake komplota. Povzročili so krizo tedanje vlade in sprejeli sestavo novega ministarstva. Revolucionarnih izprememb niso izvršili, ker niso bili in niso revolucionarna stranka, ker niso izvršili revolucije. Po osmih mesecih njihove vlade je še vse tam, kjer je bilo, ko so zasedli ministrske stolčke. Kralju so prisegli udanost in zvestobo; parlament so sicer ponizali in mu vzeli formalno tiste pravice, ki se jih ni posluževal nikdar, odpravili pa ga niso. In nimajo nobenega namena ga odpraviti, ker je Mussolinijeva vlada pravkar izdelala načrt volilne reforme, po kateri se nadeja dobiti v parlament večino svojih poslancev, ki bodo imeli nalogo odobriti vse vladne predloge in bo imel tako svet iluzijo, da je Italija demokratična država in kateri vlada volja parlamenta. (Tudi Stambuljski si je s posebno volilno pravico zagotovil večino v bulgarskem parlamentu pa ni radi tega imenoval svoje vlade "revolucionarne vlade". To, da so fašisti nadomestili uradnike na visokih političnih odgovornih mestih s svojimi zaupnimi ljudmi, ni nič posebnega in nič revolucionarnega, ker so delale tako vse prejšnje vlade in delajo tako vlade vsih držav.

Fašisti so hoteli postati vlada.

Fašisti so hoteli postati vlada. Ker niso mogli doseči tega potom parlamenta in v parlamentu ker je bilo njihovo zastopstvo preplobo, so se poslužili pantarskih sredstev. Posredilo se jim je, da so uspeli in sedaj vladajo. Vladajo pa tako, da je još v osmih mesecih svoje vlade so pokazali edino sposobnost v tem, da so odvezli proletariatu vsako svobodo in ga ponizali na nivo brezpravnega sužnja. Za časa njihove vlade je izgubil proletariati skoro vse one moralne in gnotna pridobitve do katerih je prišel tekem več desetletnega boja. Osemurni delavnik je skoro odpravljen, mešče so se znižale do skrajnosti in bresposelnost se je pomnožila. Strokovnim organizacijam je onemogočeno, da bi uspešno branile svoje člane in delavstvo sploh pred požrečnostjo kapitalistov in agrarcev. Politični šohdi so prepuščeni in izhajanje proletarskega časopisja otežkočeno. Potlačili so torej delavsko gibanje sploh in to je edini uspeh fašistovske lažirevolucije. Drugo je ostalo pri starem, ali se je tudi iz meščanskega stališča in iz stališča nar. koristi poslabšalo. Ko je Mussolini stopil na vlado, je obljubil, da bo v teku treh mesecev podvojil vrednost italijanske lire. Danes, po osmih mesecih njegove vlade, je vredna lira manj kot je bila vredna za časa najšibkejših vlad. Obljubil je splošno blagostanje in ni dal drugega razun velike povodnji govornice, ki so prestrašile zunanjo in notranjo javnost in odvzele njegovi vladi in fašistovskemu gibanju še tisto malo resnosti, ki jo je splošček imela. Posebne važnosti je tudi dejstvo, da si fašisti niso znali pridobiti zaupanja niti v meščanskih krogih, katerim služijo udano in katerim so štrvali blagostanje vsega italijanskega proletariata. Danes po osmih mesecih, ko so na vladi, so fašisti še vedno prišlijeni vladati s nasilnimi sredstvi in udejstvovati z nasiljem svoj takozvani program, o katerem ne ve še nihče, kaj hoče doseči in kam hoče priti. Uteplil so si v glavo, da morajo doseči ravnotežje v državnem finančnem proračunu. Tega niso še dosegli in ne bodo dosegli akoravno štrvujejo temu svojem malo meščanskemu stremiljenju blagostanje in življenje ogromne večine italijanskega ljudstva. Odpravili so redarje češ, da bodo s tem prihranili mnogo denarja, pa so pomnožili število orožnikov in so ustanovili svojo narodno milico za katero štrvujejo ogromne vsote. Napovedali so dobo miru, trdeč, da nimajo nobenega namena se spuščati v vojna pustolovstva. Pa so podprli Francoje ob začetku njenega pohoda v Poruhije in iz Tripolitanije prihajajo skoro vsak dan vesti o bojih, o krvavih bojih, ki se odigravajo na peščenih arabških tleh med vedno Italijansko vojsko in nerednimi arabškimi revolucionarnimi četami, ki se bore za svobodo svoje domovine kakor so se za njo borili vojaki evropskih narodov.

Salomonška razodoba.

Salomonška razodoba. Med potniki v železniškem kupcu se vnaše oster prepri, Debeja dama zahteva, da se okna zapre, ker ji prepri škoduje. Suh gospod pa zahteva, da se okna od-

pro, ker da se drugače zaduš.

pro, ker da se drugače zaduš. Prepri postane vedno večji in pokličejo zato spravednika. "Urem," mu pripoveduje debeluhar, "če so okna odprta, kajti valod prepriha me sadene kap." — "Zadušim se," vsklikne suhaš, "če so okna odprta!" — Sprevednik misli in ugiba ter pregovarja, toda ne najde izhoda. Tada pravi nek potnik sledeče: "Najprej odprimo okna in debeluhareo sadene kap. Potem zaprimo okna in suhaš se zaduš. Ko bosta oba mrtva, bomo imeli mir in stvar je rešena."

JOHNSONOVA EMAGA BO HUD HARDINGOVI ADMINISTRACIJI.

(Nadaljevanje s prve strani.) naravnost, da bo smagal Johnson s 40,000 glasovi večine. Republikanci prosje boga, da bi jim dal lepe vreme. Zakaj v takem slučaju bodo ostali kmetje rajši na polju, kakor pa šli na volišče, Johnsonovi pristajali pa so zahašajo na splošno raspoloženje po državi ter so uverjeni, da zmaga njih kandidat. Preus je zmagal v tekmi za gubernersko službo lanske leto, Johnsona je porazil s malo večino 14,000 glasov. Ali ob isti priliki je bil poslan kmečko-delavski kandidat dr. Henrik Shpstead in zvezni senat porazil republikanskega kandidata Franka Kelloga s ogromno večino 90,000 glasov. Kakor je soditi po izjavah, podanih od strani vseh treh strank, upajo vsi trije kandidatje na smago. Načelnik republikanskega volilnega komiteja Charles R. Adams je dejal: "Kakor vse kaže, je pričakovati veliko vdeležbo, in v takem slučaju bo izvoljen governor Preus." Načelnik kmečko-delavskega srednjega volilnega odseka je izjavil, da bo Johnson porazil Preusa s 40,000 glasovi večine. Tudi iz tabora demokratskega kandidata prihaja glas, ki govori o Carleyjevi zmagi. Kolovodje njegove volilne kampanje napovedujejo, da bo smagal s 25,000 glasovi večine. De kakih 30 gubernikov iz drugih držav je prišlo v Minnesoto pomagat kandidatu lastne stranke s govori in političnimi spletkami. Med njimi so zvezni senatorji in gubernerji.

Slovenska Narodna Podporna Jednota logo and address information. Includes: Slovenska Narodna Podporna Jednota, Ustanovljena 9. aprila 1904, Inskop. 17. junija 1907 v državi Illinois. GLAVNI STAN: 2637-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor: UPFRAVNI ODSEK: Predsednik Vincent Calkas, podpredsednik Andrew Vidjick, R. F. D. 7, Box 81, Johnston, Pa. gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jaka Zverzick, upravitelj glasila Filip Godina. FORTNI ODSEK: John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelensnik, Box 878, Barbours, Ohio, Fred A. Vidar, Box 673, Ely, Minn., John Teriell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill. BOLNIŠKI ODSEK: OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2637-59 So. Lawdale Av., Chicago, Ill. VZHODNO OKROZJE: Jacob Ambrošič, Box 286, Moon, Run, Pa., John Grešelj, 14321 Papper Ave., Cleveland, O. ZAPADNO OKROZJE: Anton Sular, Box 104, Grass, Kans., za jugozapad. Max Mare, Box 108, Huhl, Minn., za severozapad. Mike Zagal, 5483 S. Winchester St., Murray, Utah. Nadzorni odbori: Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 28th St., Chicago, Ill., Frank Šumrak, 8500 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6464 St. Clair St., Cleveland, Ohio. Zdržitveni odbori: Predsednik: Frank Alai, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Joško Oven, 2639 W. 28th St., Chicago, Ill. Jos. Škuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio. VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O. POZOR! — Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uredni, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedniku S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODOPRE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vabijo se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaltu, predsedniku nadzornega odbora, štiraj naslov je spora. Vsi prizivi na gl. fortalni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, sestanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

sko stranke so bile potlačene ob stran in so prepuščile fašizmu prosto polje. Meščanska demokracija se je odrekla svojemu poslanstvu in je dala Mussolinijevi vlad polno moč v denarnih in vseh drugih zadevah. Italijanski parlament je komaj še karikatura in ga Mussolinijeva vlada ni še razpustila morda le zato, da ga sme smešiti in mu groziti ter ga delati odgovornega celo za poulične spore med fašisti in pripadniki drugih strank. Kljub vsem svojim neuspehom v notranji in zunanji politiki, kljub dejstvu, da morajo fašisti nastopati z nasiljem pri vseh občinskih volitvah, ako hočejo doseči smešne uspehe, kljub temu, da imajo proti sebi veliko večino italijanskega naroda iz vseh krogov prebivalstva, da jim ne zaupajo ne proletariati ne finančniki, kljub temu se smatrajo za gospodarje v državi in nastopajo kot taki proti vsem, ki se nočejo ukloniti njihovi volji in ki nočejo jim priznati onih sposobnosti, ki jih dejansko nimajo. Osem mesecev fašistovske vlade se pokazalo celemu svetu kam lahko zabrede narod, ki izrodi absolutno polno moč, nad vso državno enemu človeku in kaj se godi z narodom, ki ne zna ločiti resnega in neresnega in ki aplavdira prvemu, ki zna s koreografskimi sredstvi in demagoškimi nastopi vsiliti svojo osebnost. Fašisti tvorijo v Italiji stranko, ki je za vlado najmanj sposobna. Edini njen uspeh je in bo reakcija proti proletariatu. Na tem polju so fašisti doma in so v svojem elementu. To bi bilo nekaj ako bi taka reakcija kaj zalegla. Zaleže pa ne nič kakorkoli je res, da trpi pri njej proletariati. Bodočnost bo pokazala, v če jamejši luči, kako se je buržoazija motila, ko je mislila da se ji bo posrečilo s fašizmom udušiti za vedno vsako proletarsko gibanje in kako se fašizem moti, kadar misli, da bo smel dolgo vrsto let samooblastno vladati nad narodom, ki je vreden svobode in ki svobodo rabi, ker je brez nje nemogoč vsak razvoj in vsak napredek. — "Delo".

VABILO NA PLESNO VESELICO katero priredi DRUŠTVO "VIHAR" V DUNLO, PA. v soboto dne 21. julija, 1923. Začetek veselice točno ob 6 uri zvečer. VSTOPNINA za moške 50c. Zenski preste vstopnina. Ujudo vabimo posameznike stare in mlade, družstva domače in bližnje okolice, da se v obilni številu vdeležijo te zabave. Igrala bodo izvrstna godbe in zabave bo dovolj za vse. Za lažne in lažne bodo vstopninsko proskrbljeno. Posetite naše tablo, če ne ta veder, valji ODBOR!

